

Projekt kierunkowych działań na rzecz Zielonego Uniwersytetu

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu od lat sytuujący się w ścisłej czołówce najlepszych uczelni wyższych w Polsce, zakresem prowadzonych badań naukowych przyczynia się znacząco do rozumienia i podejmowania wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem i jakością środowiska, przed którymi stoi społeczeństwo. Uniwersytet reprezentujący europejski poziom kształcenia jest zobowiązany, by zapewnić absolwentom wiedzę i umiejętności w zakresie zmniejszenia presji na zasoby naturalne. Program „Zielony Uniwersytet” powinien polegać na włączeniu zasad zrównoważonego rozwoju w misję Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Takie podejście w pierwszej kolejności zobowiązywałoby społeczność akademicką naszej Uczelni do podejmowania działań wdrażających zasady zrównoważonego rozwoju. Proponujemy, by działania te rozwijać w sześciu obszarach priorytetowych, dla których powinny zostać określone nadrzędne cele, kluczowe mechanizmy wdrażania i wskaźniki oceniające efektywność realizowanych zadań oraz oszczędności wynikające z wdrożenia poszczególnych elementów programu „Zielonego Uniwersytetu”. Opracowując niniejszy dokument ramowy wzięto pod uwagę treści dokumentów strategicznych wybranych renomowanych uczelni (Uniwersytet Stanforda, Uniwersytet w Cambridge, Uniwersytet Kopenhaski, Uniwersytet College Cork) z Europy i Ameryki:

1. Report Sustainable Stanford, Year 2015-2016

(<http://sustainability-year-in-review.stanford.edu/2016>)

2. Environmental Sustainability Vision, Policy and Strategy

(<https://www.environment.admin.cam.ac.uk/policy>)

3. GREEN CAMPUS 2020 - Strategy for Resource Efficiency and Sustainability at the University of Copenhagen

(<http://greencampus.ku.dk/>)

4. UCC Sustainability Strategy

(<http://greencampus.ucc.ie/strategy>)

Założenia do “Zielonego Uniwersytetu” zostały opracowane przez zespół powołany przez JM Rektora UAM, w składzie: prof. Andrzej Mizgajski, prof. Beata Messyasz, prof. Justyna Wiland-Szymańska, prof. Kazimierz Ilski, dr hab. Katarzyna Fagiewicz, dr Mikołaj Tomaszuk, dr Lidia Poniży, Joanna Morawska-Jancelewicz, Artur Ratajszczak, Elżbieta Góra.

¹ Streszczenia dokumentów stanowią załącznik do Projektu założeń strategii Zielonego Uniwersytetu

Proponuje się uwzględnienie w programie „Zielonego Uniwersytetu” następujących kierunków działań strategicznych:

1. BADANIA I DYDAKTYKA

– realizowanie interdyscyplinarnych projektów badawczych dotyczących zrównoważonego rozwoju, zastosowanie uzyskanej wiedzy oraz wykorzystywanie jej w edukacji oraz w działaniach praktycznych.

Łączenie badań naukowych, dydaktyki oraz upowszechnianie wiedzy w zakresie zrównoważonego rozwoju odnoszących się do przestrzeni i obiektów uczelni oraz społeczności akademickiej.

Rozwijanie oferty przedmiotów nauczania obejmujących zagadnienia zrównoważonego rozwoju, rozwijania „zielonych technologii” w ujęciu aplikacyjnym i zorientowanych na rozwijanie umiejętności studentów, konkursy Eko Start-up!

2. FUNKCJONOWANIE

– ochrona i poprawa jakości środowiska poprzez minimalizowanie oddziaływań wynikających z funkcjonowania Uczelni.

Zarządzanie energią – zmniejszenie emisji gazów i pyłów do powietrza w tym CO₂, zwiększenie efektywności energetycznej w istniejących budynkach, zmniejszenie zużycia energii, zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych lub niskoemisyjnych, termoizolacja budynków.

Gospodarowanie wodą – bardziej efektywne zużycie wody, wypracowanie rozwiązań dla zbierania wody deszczowej, wykorzystanie ścieków do nawadniania.

Gospodarka odpadowa – zapobieganie powstawaniu odpadów, minimalizowanie ilości, segregacja, recykling, kompostowanie, zarządzanie odpadami niebezpiecznymi i użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym (ZSEE).

Klimat akustyczny – redukcja hałasu.

3. KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI

– ochrona i zwiększanie bioróżnorodności oraz rozwijanie struktury ekologicznej poprzez wprowadzanie rozwiązań opartych na przyrodzie (Nature Based Solutions)

Zwiększanie udziału zielonej infrastruktury – tworzenie tłąk kwiatnych, ogrodów deszczowych, ogrodów społecznych, zielonych dachów, zielonych ścian, aranżacja ogrodów mobilnych i zieleni w budynkach uniwersyteckich, nasadzenia zadrzewień i zakrzewień ze zwiększeniem udziału rodzimych gatunków roślin.

Zwiększanie bioróżnorodności - pozytywny wpływ na bioróżnorodność przez wprowadzanie budek lęgowych dla ptaków, domków dla owadów, ekologiczne sposoby pielęgnacji i utrzymania zieleni, usuwanie roślin inwazyjnych, minimalizowanie negatywnych wpływów prac budowlanych i remontowych prowadzonych na terenie Uczelni na bioróżnorodność i siedliska.

Zmniejszanie powierzchni uszczelnionych - budowa zielonych parkingów, budowa parkingów wielopoziomowych, odszczelnienie ciągów komunikacyjnych.

Skomunikowanie obiektów UAM poprzez rozwój infrastruktury rowerowej (ścieżki rowerowe, parkingi rowerowe) oraz ciągów pieszych, promowanie pojazdów elektrycznych i hybrydowych, budowa stanowisk ładowania pojazdów elektrycznych.

Wysycenie przestrzeni uniwersyteckiej informacją przyrodniczą i kulturową .

Uporządkowanie i organizacja ruchu na drogach dojazdowych do budynków na Kampusie Morasko, tak by zapewnić bezpieczeństwo studentom, pracownikom i mieszkańcom Poznania.

4. KSZTAŁTOWANIE ZACHOWAŃ I KULTURY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

- zachęcanie i motywowanie społeczności akademickiej do podejmowania działań wpływających pozytywnie na poprawę jakości własnego życia przez dbałość o kondycję zdrowotną, kształtowanie więzi społecznych i wspólne kształtowanie dobrych praktyk w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska.

Promowanie zrównoważonych form dojazdu pracowników studentów do Uczelni - zapewnienie opłacalnych i dostępnych opcji transportu, zwiększenie udziału osób regularnie korzystających z transportu publicznego w drodze do Uczelni, zakontraktowanie autobusów elektrycznych na liniach obsługujących dojazdy do Uczelni, wspólne dojazdy do pracy i na zajęcia samochodem, promocja roweru jako środka transportu.

Promowanie aktywności fizycznej pracowników i studentów – zachęta do spacerów, jazdy na rowerze, wykorzystania obiektów sportowych UAM, korzystanie ze schodów zamiast windy.

Promowanie zrównoważonego żywienia – promowanie zdrowego menu opartego na produktach uzyskiwanych metodami ekologicznymi, pochodzących z lokalnych rynków w stołówkach uniwersyteckich, zapewnienie dobrej jakości wody pitnej i promowanie jej spożycia dla ograniczenia ilości zużywanej wody butelkowanej.

Promowanie dobrych praktyk w wykorzystaniu obiektów uniwersyteckich (oszczędzanie energii, wody, minimalizacja powstawania odpadów i ich segregacja).

5. ZARZĄDZANIE I KOORDYNACJA W UCZELNI

– wzmocnienie i rozwijanie spójności administracji w Uniwersytecie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz koordynacja działań w tym zakresie.

Zracjonalizowanie rozkładu kompetencji jednostek administracji Uniwersytetu w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważone zamówienia publiczne – przyjęcie polityki zakupowej preferującej zamawianie towarów i usług od dostawców respektujących zasady zrównoważonego rozwoju (środowiskowe, społeczne i ekonomiczne), opracowanie zasad i procedur, które promują uwzględnianie zasad zrównoważonego rozwoju w zamówieniach publicznych i zachęcają instytucje do korzystania z nich.

Utworzenie Rady ds. Zrównoważonego Rozwoju (Zielonego Uniwersytetu) złożonej z liderów jednostek uniwersyteckich, administracji i studentów; jej zadaniem będzie nakreślanie kierunków działań ogólnouniwersyteckich i przetamywanie partykularyzmów grupowych, a także powołanie grup roboczych koordynujących realizację działań w poszczególnych zakresach.

6. MONITORING

– określenie sposobu włączenia oceny wdrażania celów zrównoważonego rozwoju (Zielonego Uniwersytetu) do systemu raportowania w uczelni, udział w krajowych i międzynarodowych rankingach.

Opracowanie kluczowych wskaźników oceniających efektywność osiągania celów w dążeniu do zrównoważonego rozwoju (Zielonego Uniwersytetu) oraz opracowanie metod szacowania uzyskiwanych oszczędności.